

Tadeusz Kościuszko

KALENDARIUM

Spis treści

Dzieciństwo, studia wojskowe, zawiedziona miłość	1
Udział w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki	3
Po powrocie do Polski	6
Na czele pierwszego polskiego powstania narodowego	8
Niewola i emigracja	10
Źródła informacji użytych w projekcie	13

Dzieciństwo, studia wojskowe, zawiedziona miłość

1746

- 4 lutego – Narodziny Tadeusza Kościuszki
- 12 lutego - Chrzest Tadeusza Kościuszki

1755

- Początek nauki w kolegium pijarskim w Lubieszowie

1758

- Śmierci ojca Tadeusza Kościuszki

1760

- Kościuszko opuszcza kolegium pijarskie w Lubieszowie

1764

- Powrót do Siechnowicz

1765

- Przyjęcie Tadeusza Kościuszki do Szkoły Rycerskiej

1766

- Kościuszko otrzymuje patent oficera

1768

- Zgon matki, Tekli z Ratomskich

1769

- Podróż do Francji w celu kontynuowania studiów.
- Kościuszko podejmuje studia wojskowe i cywilne w Paryżu

1774

- Powrót Kościuszki z Francji do Polski po przerwaniu dalszych studiów z powodu braku pieniędzy.
- Kościuszko odwiedza Szkołę Rycerską w Warszawie.
- Na skutek zrujnowania Siechnowicz, Tadeusz zamieszkuje u swego opiekuna, stryja Jana Nepomucena Kościuszki, w Sławinku pod Lublinem.

1775

- Podczas odwiedzin w zaprzyjaźnionym dworku w Sosnowicy, nawiązuje się wzajemna miłość między Tadeuszem Kościuszką a Ludwiką, córką wojewody Józefa Sosnowskiego.
- Józef Sosnowski postanawia córkę Ludwikę wydać za mąż za księcia Lubomirskiego, a Tadeusza Kościuszkę odprawić, jako niepożądanego konkurenta do jej ręki.
- Po upokarzającej odprawie w Sosnowicy Kościuszko sporządza pełnomocnictwa majątkowe, zaciąga pożyczkę i postanawia wyjechać z kraju.

Udział w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki

1776

- Kościuszko wyjeżdża z Francji do Ameryki, by wziąć udział w rozpoczętej 19 kwietnia 1775 r. wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych.
- W Filadelfii została ogłoszona pierwsza w świecie Deklaracja Niepodległości i Wolności, uchwalona przez Kongres Delegatów 13 Stanów Zjednoczonych Ameryki.
- W Filadelfii Kościuszko najprawdopodobniej udaje się do znajomego język francuski uczonego i wynalazcy oraz współtwórcy Deklaracji Niepodległości, Beniamina Franklina, by oświadczyć mu, że przybywa z ujarzmionej Polski, aby walcząc o wolność Ameryce ofiarować swoją pomoc.
- Kościuszko wykonuje pierwsze zlecenie dotyczące planu ufortyfikowania ujścia rzeki Delaware w Filadelfii.
- Kościuszko otrzymuje nominację na inżyniera wojskowego z rangą pułkownika armii amerykańskiej.

1777

- Początek ofensywy brytyjskiej armii generała J. Burgoyne'a z Kanady na Ticonderogę
- Brytyjczycy zdobywają Ticonderogę zgodnie z przewidywaniami Kościuszki.
- Kościuszko, jako inżynier opóźnia pościg Brytyjczyków na linii odwrotu wojsk własnych, stawiając zasieki z drzewa na drodze i zapory na rzece Wood Creek, niszcząc wszystkie mosty, paląc pozostawione zboże i żywność. Ponadto zajmuje się umocnieniem kolejnych pozycji obronnych cofającej się armii amerykańskiej.
- Kościuszko zgodnie z rozkazem generała Gatesa wybiera i umacnia Wzgórze Bemisa pod Saratogą w celu zatrzymania armii generała Burgoyne'a.
- Odparcie ataków brytyjskich na Wzgórze Bemisa. Armia Burgoyne'a nie uzyskawszy powodzenia, wycofuje się nocą pod Saratogę, lecz tam zostaje osaczona.
- Zwycięstwo Amerykanów pod Saratogą
- Kościuszko stacjonuje w Albany, sprawując nadzór nad odlewnią dział i fabryką broni.

1778

- Wydział Wojny kieruje Kościuszkę do ufortyfikowania rzeki Hudson w rejonie West Point.
- Kościuszko melduje się w West Point, gdzie otrzymuje stanowisko inżyniera – budowniczego twierdzy.
- Kościuszko w liście do generała Gatesa wyraża żal, że nie może służyć pod jego dowództwem, lecz jednocześnie nie zaniedbuje rozbudowy West Point.

1779

- Generał Waszyngton w obecności Kościuszki dokonuje szczegółowej inspekcji umocnień West Point i postanawia zintensyfikować prace w związku z zagrożeniem tego kierunku działań, co wzmacnia pozycję Kościuszki, jako inżyniera.
- Generał Waszyngton wybiera West Point na swą kwaterę, co powoduje zbliżenie Kościuszki do naczelnego wodza wojsk amerykańskich.

1780

- Kościuszcze dodatkowo powierzono funkcję naczelnika korpusu inżynierów amerykańskich.
- Kościuszko wysłała do Waszyngtona prośbę o przeniesienie go do armii południowej generała Gatesa, gdyż umocnienia West Point zostały wybudowane.
- Po uzyskaniu zgody Waszyngtona Kościuszko opuszcza West Point i udaje się do armii południowej.
- W Richmond, stolicy stanu Wirginia, Kościuszko odwiedził gubernatora Thomasa Jeffersona i zaprzyjaźnił się z nim.

1781

- Zgodnie z rozkazem generała Greena Kościuszko udaje się do miasta Halifax w Północnej Karolinie nad rzeką Roanoke, by je ufortyfikować i przygotować do obrony.
- Kościuszko wraz z armią południową uczestniczy w działaniach odwrotowych, zabezpieczając jej biwaki i przemarsze.
- Udział Kościuszki w oblężeniu fortu Ninety Six w Południowej Karolinie, gdzie nadzoruje budowę pozycji oblężniczych fortu.
- Kościuszko wysłany zostaje do Północnej Karoliny z zadaniem zabezpieczenia umocnieniami magazynów wojskowych.

1782

- Kościuszko obejmuje dowództwo nad stacjonującym w Ashley Ferry Charlestonu oddziałem, po poległym pułkowniku J. Laurensie.
- Kościuszko organizuje zasadzkę na wojska brytyjskie, na James Island pod Charlestonem, gdzie zostaje ranny. Była to ostatnia potyczka w tej wojnie.
- Do opuszczonego przez Brytyjczyków Charlestonu, oddział Kościuszki wkracza wraz z przednią strażą, jako awangarda zwycięskich wojsk amerykańskich, kończąc działania wojenne.

1783

- Kościuszko opuszcza Charleston udając się do Filadelfii.
- Kościuszko przybywa do Filadelfii, by rozliczyć się ze służby w armii amerykańskiej i otrzymać zaległe uposażenie.
- Kościuszko otrzymuje nominację na generała brygadiera armii amerykańskiej oraz wysokie uznanie Kongresu Stanów Zjednoczonych dla jego zasług wojskowych.
- Kościuszko odwiedza kwaterę główną Waszyngtona, od którego otrzymuje na pamiątkę szpadę i parę pistoletów.
- Po wyjściu z Nowego Jorku ostatniego brytyjskiego garnizonu, Kościuszko uczestniczy w triumfalnym wjeździe Waszyngtona do miasta.

1784

- Wyjazd do Francji
- Kościuszko wyjeżdża z Francji do Polski

Po powrocie do Polski

1788

- Księżna Ludwika Lubomirska w liście do króla prosi o umieszczenie Kościuszki w wojsku

1789

- Ludwika z Sosnowskich, księżna Lubomirska, pisze obszerny list do Kościuszki, przy-pominający mu spotkania w Sosnowicy, zapewniający o jej uczuciu do niego i o pragnieniu jego szczęścia
- Udział Kościuszki w konsultowaniu prac nad etatem wojska.
- Król wystawia patent mianujący Kościuszkę generałem-majorem wojsk koronnych.
- Kościuszko zostaje przydzielony przez Komisję Wojskową Sejmu Czteroletniego do dywizji wielkopolskiej.

1790

- Komisja Wojskowa wysłała Kościuszce rozkaz, by stawił się w dywizji I lutego w Brześciu Kujawskim lub Włocławku.
- Komendant dywizji powiadamia Komisję Wojskową o stawieniu się Kościuszki zgodnie z rozkazem.
- Kościuszko składa przysięgę nakazaną przez Komisję Wojskową.
- Kościuszko otrzymuje rozkaz zdania komendy i wyjazdu do Lublina.
- Zgodnie z rozkazem Komisji Wojskowej Kościuszko wyjeżdża z Włocławka do Warszawy, gdzie otrzymuje nowe zadanie osłony granicy państwa grupą wojsk między Bugiem a Wisłą w związku z przygotowywaną wojną z Austrią.
- W Lublinie Kościuszko przystępuje do realizacji powierzonego mu w dywizji małopolskiej zadania.

1791

- Kościuszko przeżywa drugą nieszczęśliwą miłość, tym razem do 17-letniej Tekli Żurowskiej. Związkowi małżeńskiemu sprzeciwił się ojciec Tekli, wyznawca starych zasad szlacheckich. W 1792 r. wyjechał on wraz z córką i żoną do majątku w Galicji.
- Komisja Wojskowa powierza Kościuszce dodatkowo komendę nad dywizją (grupą) generała Mikołaja Czapskiego, odwołanego do Warszawy w związku z pracami nad unowocześnieniem regulaminów wojskowych.
- Sejm poleca z zaoszczędzonych pensji hetmańskich wypłacić po 15 000 złotych polskich, jako gratyfikacje generałom: Kościuszce, Orłowskiemu i Brodowskiemu.

1792

- Sejm uchwała gotowość do obrony polskiej a Kościuszko rozpoczyna koncentrację wojska w bataliony, gdyż niebezpieczeństwo wojny z Rosją staje się coraz realniejsze.
- W Targowicy ogłoszono akt konfederacji zawiązanej przez część magnatów pod opieką Rosji, unieważniający Konstytucję 3 Maja i wszystkie ustawy Sejmu Czteroletniego. Jednocześnie przywódcy konfederacji zwrócili się do Katarzyny II o pomoc w zaprowadzeniu ich „porządków” w Polsce.
- Kościuszko po przekazaniu dowodzenia przybytemu z Warszawy do Niemirowa księciu J. Poniatowskiemu wyjeżdża, zgodnie z jego rozkazem, do Berdyczowa z zadaniem zabezpieczenia przydzieloną grupą wojsk kierunku kijowskiego.
- Dochodzi do bitwy spotkaniowej pod Zieleńcami, w której Kościuszko nadal dowodzi ariergardą powstrzymując nieprzyjaciela.
- W obozie pod Ostrogiem nad rzeką Horyń Kościuszko, wraz z innymi zasłużonymi w dotychczasowych działaniach, odznaczony zostaje nowo ustanowionym przez króla i dostarczonym z Warszawy, złotym medalem „Virtuti Militari”
- Kościuszko otrzymuje zadanie obrony Bugu w okolicach Dubienki, na prawym skrzydle ugrupowania wojsk Poniatowskiego.
- Zawieszenie broni na rozkaz króla i zakończenie działań wojennych.
- Kościuszko przywozi do Warszawy prośbę do króla o dymisję 5 sierpnia
- Kościuszko, mimo złożonej dymisji, zostaje wyznaczony przez króla na komendanta 3 dywizji zreformowanego wojska koronnego, którą ma formować zgodnie z instrukcją króla.
- Francuskie Zgromadzenie Prawodawcze nadaje Kościuszce tytuł „obywatela Francji”, jako jedynemu Polakowi i wybitnemu cudzoziemcowi torującemu drogę do wolności
- Wysłano za Kościuszką rozkaz władz austriackich wydany w Wiedniu, nakazujący mu opuszczenie Galicji w ciągu 12 godzin. Powodem wydalenia było nadanie mu tytułu obywatela Francji, odmowa przyjęcia służby w armii austriackiej, a nade wszystko wielka popularność wśród społeczeństwa.

Na czele pierwszego polskiego powstania narodowego

1793

- Kościuszko spotyka się w pobliżu Holandii z naczelnym wodzem rewolucyjnym wojsk francuskich generałem Charles'em Francois'em Dumouriezem. Następnie po rozmowie z nim udaje się do Paryża. Trafia jednak na burzliwy okres rewolucji francuskiej.
- Po przejściu we Francji władzy przez jakobinów, wytworzeniu atmosfery powszechnej nieufności oraz rozpoczęciu wojny przez koalicję antyfrancuską i wybuchu powstania chłopskiego w Wandei, Kościuszko nie uzyskawszy w Paryżu wraca do Lipska.
- Delegacja konspiracji krajowej zawiązana po II rozbiórce Polski, podpisanym 23 stycznia przez Prusy i Rosję, zwraca się do Kościuszki o objęcie kierownictwa nad przygotowanym powstaniem, na co Kościuszko wyraża zgodę, uważając, że „odmówić posługi Ojczyźnie nie powinien”. Przystępuje, więc z Hugonem Kołłątajem do opracowania aktu powstania.
- Kościuszko nie czując się bezpiecznie w ziemiach zabranych, gdzie był poszukiwany, udaje się do Włoch (Florencja, Piza, Rzym, Neapol).
- W Rzymie odnajdują Kościuszkę wysłannicy z Warszawy, lecz okazuje się, że powstanie jeszcze nie jest przygotowane. Otrzymują, więc dalsze instrukcje.

1794

- Kościuszko przybywa do Drezna i wyznacza termin przygotowania powstania na 15 marca.
- Kościuszko wyrusza z Drezna przez Pragę do Krakowa, by rozpocząć powstanie.
- Ogłoszony Najwyższym Naczelnikiem Siły Zbrojnej Narodowej na czas powstania Kościuszko składa przysięgę na Rynku krakowskim, odbiera ją także od wojska oraz wydaje odezwy do wojska, obywateli, duchowieństwa i kobiet polskich.
- Kościuszko dokonuje reorganizacji zgrupowanych wojsk i awansuje oficerów.
- Zgrupowanie Kościuszki wyrusza z Luborzycy i staje obozem w Koniuszy.
- Dochodzi do pierwszej bitwy pod Raclawicami z częścią wojsk rosyjskich i pierwszego większego zwycięstwa Kościuszki, pobudzającego powstanie w Warszawie i Wilnie.
- Po bitwie, nocnym marszem Kościuszko cofa się pod Kraków i staje obozem pod Słomnikami, gdzie ogłasza „Raport narodowi polskiemu o zwycięstwie

pod Raławicami” oraz przywdziewa sukmanę chłopską na znak szacunku do chłopskich milicji, które przyczyniły się do zwycięstwa.

- Kościuszko staje z wojskiem pod Bosutowem, bliżej Krakowa, gdzie organizuje obóz szkoleniowy.
- Kościuszko zarządza działania demonstracyjne na pograniczu z Prusami i pobór do wojska mężczyzn od 18 do 50 lat.
- Kościuszko podpisuje odezwę do Sandomierzan wzywającą ich do broni.
- Kościuszko wydaje dwie odezwy nakazujące ulżenie doli chłopów, jako obrońców ojczyzny, zwalnianie ich od pańszczyzny i branie w opiekę.
- Kościuszko podpisuje odezwę do Podlasian wzywającą ich pod chorągwie Rzeczypospolitej.
- W obozie pod Połańcem Kościuszko wydaje uniwersał w sprawie włościańskiej, regulujący prawne powinności chłopów, nadający im wolność osobistą, ograniczający pańszczyznę i nakazujący oświecanie ludu.
- Odparcie szturm wojsk rosyjskich na obóz pod Połańcem.
- Zgrupowanie Kościuszki wyrusza pod Szczekociny.
- Bitwa pod Szczekocinami zakończona wycofaniem się wojska polskiego po przystąpieniu do walki wojsk pruskich.
- Przez Piaseczno i Służewiec zgrupowanie Kościuszki dociera do Raszyna.
- Kościuszko pod naporem wojsk pruskich i rosyjskich zarządza generalny odwrót na linię umocnień połowych Warszawy, zakładając kwaterę pod Królikarnią.
- Kościuszko przybywa do Siedlec, by pokierować dywizją generała Sierakowskiego 24 września
- Po otrzymaniu posiłków z Warszawy Kościuszko wyrusza do Maciejowic, gdzie organizuje pozycje obronną, a w nocy wzywa generała Ponińskiego, stojącego z dywizją nad Wieprzem.
- Bitwa pod Maciejowicami zakończona niespodziewanie klęską wojsk powstańczych i wzięciem do niewoli ciężko rannego Kościuszki oraz innych generałów, oficerów i szeregowców.

Niewola i emigracja

1794

- Kościuszko wraz z innymi jeńcami zostaje wywieziony z Maciejowic na wschód.
- Rozpoczęto śledztwo w sprawie Kościuszki jako przywódcy powstania.

1795

- Ciężko chory Kościuszko przeniesiony zostaje z twierdzy do domu z ogrodem, a następnie do Marmurowego Pałacu w dzielnicy admirałkiej Petersburga, gdzie zapewniono mu dobrą kuchnię, służbę, spacery i przejażdżki po parku.

1796

- Niespodziewana śmierć Katarzyny II w Petersburgu.
- Nowy car, Paweł I, odwiedza Kościuszkę i zwraca mu wolność.
- Ponowne odwiedziny Pawła I, podczas których przyrzeka Kościuszcze uwolnienie wszystkich jeńców polskich oraz wręcza mu przywilej na 1000 dusz, chłopskich w guberni litewskiej i czek na 12 000 rubli.
- Kościuszko wraz z Ignacym Potockim zmuszony zostaje przez ministrów i dygnitarzy do złożenia przysięgi na wierność carowi i jego następcy Aleksandrowi.
- Kościuszko, żegnany przez przyjaciół, opuszcza Petersburg i udaje się przez Finlandię i Szwecję do Europy Zachodniej w towarzystwie J. U. Niemcewicza i kilku innych osób.

1797

- W celu popłynięcia do Stanów Zjednoczonych przyjeżdża do Bristolu, gdzie jest goszczony przez znajomego konsula amerykańskiego Eliasza Vanderhorsta.
- Kościuszko z Niemcewiczem i towarzyszącymi mu osobami wypływa do Ameryki, na amerykańskim statku „Adriana”, serdecznie żegnany przez ludność Bristolu.
- Przybywa do Filadelfii witany entuzjastycznie przez Amerykanów-demokratów z wiceprezesem Tomaszem Jeffersonem na czele.
- Kościuszko przeprowadza poufną rozmowę z konsulem francuskim w sprawie możliwości powrotu do Francji, jako ostoi myśli rewolucyjnej.

1798

- Po otrzymaniu zgody rządu francuskiego na przyjazd i sporządzeniu testamentu, co do funduszy amerykańskich, przeznaczonych na wypadek śmierci, na wykupienie z niewoli Murzynów i ich oświatę, Kościuszko przy pomocy Jeffersona wypływa potajemnie z New Castle do Francji. Pozostawia w Stanach Zjednoczonych Niemcewicza i służącego, by maskowali jego zniknięcie.
- Przypływa do Bayonny w południowej Francji, skąd udaje się do Paryża. Jednocześnie podaje do publicznej wiadomości zamiar zwrócenia carowi Pawłowi I otrzymanych pieniędzy. Jest witany z honorami wojskowymi, jako honorowy obywatel Francji.
- Bierze udział w bankiecie ministra wojny, z okazji zdobycia Malty przez generała Bonapartego płynącego do Egiptu, podczas którego jeden z uczestników powiedział: „Wolność odzyskała swojego obrońcę, gdy Kościuszko przybył do Europy!”
- Kościuszko w liście do generała Dąbrowskiego, twórcy Legionów Polskich, pisze, że jest gotów oddać życie za Ojczyznę i nawołuje Polaków do zgody, widząc ich zróżnicowane postawy polityczne.
- Car wydaje zarządzenie nakazujące ściganie Kościuszki, jako zdrajcy na terenie swego imperium. Podobne listy gończe rozesłane zostają w Prusach i Austrii.

1799

- Kościuszko wyprowadza się od Barssa w Paryżu dla podkreślenia swej niezależności od jakichkolwiek ugrupowań polskich. W tym czasie mocno przeżywa duże straty poniesione: przez legionistów w walkach odwrotowych i podczas kapitulacji Mantui.
- 10 września: Kościuszko wystosowuje do Dyrektoriatu pismo w sprawie ciężkiej sytuacji legionistów, po zawarciu traktatu pokojowego w Campo Formio. Proponuje też przyjęcie całego polskiego korpusu na żołd francuski.
- Kościuszko spotyka się z generałem Bonaparte w kościele św. Sulpicjusza w Paryżu na bankiecie wydanym na cześć generała Bonapartego, który wrócił, jako zwycięzca z Egiptu i Jana Victora Moreau.
- Wręczono Kościuszce w imieniu Korpusu Polskiego Szablę króla Jana III Sobieskiego znaną we Włoszech w Loreto.

1800

- Protest Kościuszki wobec dowództwa francuskiego przeciwko komasacji w jedną dwóch legii polskich we Włoszech.
- Kościuszko, na prośbę ambasadora Stanów Zjednoczonych Williama Davie, pisze rozprawę o taktyce artylerii konnej, stanowiącej wówczas nowy rodzaj broni; prowadzi też studia nad fortyfikacjami polowymi.

1801

- Kościuszko zamieszkuje w domu Zeltnerów, przy rue de Provence 43, stając się ich domownikiem. Często latem przebywa w ich posiadłości wiejskiej w Berville, niedaleko Fontainebleau. W tym czasie zaprzyjaźnia się z 24-letnim kapitanem Franciszkiem Paszkowskim, który zaczyna zbierać materiały do biografii Kościuszki.
- Kościuszko zwraca się do prezydenta Stanów Zjednoczonych Jeffersona z prośbą o zatrudnienie w armii amerykańskiej oficerów legionowych, którym groziła redukcja

1802

- Kościuszko sprzedaje francuskiej emigrantce Ludwice Franciszce Delix przyznaną mu w Stanach Zjednoczonych ziemię nad rzeką Scioto w stanie Ohio (ok. 250 hektarów, czyli 500 akrów) za 9000 franków.

1805

- Kościuszko w liście do Jeffersona doradza, żeby wykorzystał swą władzę dla umocnienia rządu republikańskiego w Stanach Zjednoczonych, żeby zadbał o właściwą edukację młodzieży, tak cywilną jak i wojskową, by pobudzał naród tło jedności działania, by działał szybko i konsekwentnie, by zajął Florydę

1807

- Kościuszko pod naciskiem znajomych rodaków przedstawia na piśmie Napoleonowi swoje propozycje dotyczące przyszłego ustroju republikańskiego i przywrócenia przedrozbiorowych granic Polski.
- Podjęcie w Tyłży przez Napoleona i Aleksandra I decyzji o utworzeniu Księstwa Warszawskiego na obszarze ziem polskich odebranych Prusom.

1817

- Kościuszko sporządza testament, nadający wszystkim włościanom siechnowickim wolność osobistą oraz prawo własności posiadanych gruntów i zagród.
- Odwiedziny wdowy księżnej Ludwiki Lubomirskiej, dawnej ukochanej Kościuszki.
- Kościuszko ciężko zachorował.
- Ponieważ choroba nie ustępuje, na wszelki wypadek sporządza testament dotyczący funduszy europejskich i rzeczy osobistych.
- Około godziny 10 wieczorem Tadeusz Kościuszko umiera w Solurze w obecności rodziny Zeltnerów, przeżywszy 71 lat i ponad 8 miesięcy.

Źródła informacji użytych w projekcie

1. TVP Historia
2. Zasoby Organizacji Polonijnych
3. Wywiad z prof. Szaniawskim
4. Materiały publikowane przez organizacje związane z West Point
5. Jan Stanisław Kopczewski "Wódz kosynierów Tadeusz Kościuszko"
6. Wywiady i materiały BBC
7. Wikipedia
8. Zasoby Google
9. Zasoby YouTube

Zespół Szkół nr 76 – Gimnazjum nr 128
Ul. Dwóch Mieczów nr 5, 04-491 Warszawa
Witryna: www.zs76.edu.pl
e-mail: sekretariat@zs76.edu.pl